

KUSOMA NYUMBANI

Kwa habari zaidi tembelea
ourlearning.sa.edu.au

Government of South Australia
Department for Education

KUSOMA NA WATOTO WAKO

Kusoma daima imekuwa ujuzi muhimu - leo ni muhimu zaidi kuliko hapo awali. Unaweza kuunda mazingira tajiri ya kusoma na kuandika nyumbani kwa kusoma na mtoto wako.

Watoto huendeleza kusoma na kuandika kupitia uzoefu wa kusoma pamoja, na pia maagizo ya kusoma. Vitu viwili ni muhimu kwa watoto kuwa wasomaji wazuri.

Karatasi hii ya ukweli inaelezea nini unaweza kufanya nyumbani kusaidia watoto ambao wanajifunza kusoma.

Msaada kutoka mashuleni

Usijisikie kama unahitaji kuchukua mahali pa mwalimu wa mtoto wako. Watakusaidia na vitabu na rasilimali kusaidia mtoto wako kufanya mazoezi ya kusoma nyumbani. Hizi zitaambatana na barua, sauti na maneno ambayo mtoto wako amekuwa akifundishwa.

Jinsi ya kusaidia kusoma kwa mtoto wako nyumbani

Kusoma na mtoto wako kutawasaidia na masomo yao kabla na wakati wataanza shule. Ikiwa mtoto wako ameanza kusoma, unaweza kuwasikiza wakisoma, au kusoma pamoja nao. Hizi ni njia nzuri za kuunda mawasiliano ya kawaida na faraja na familia. Pia ni raha nyingi.

Kwa watoto wadogo, kuweza kuwa tayari kusoma au kukutazama ukiosma na kuandika vinawasaidia:

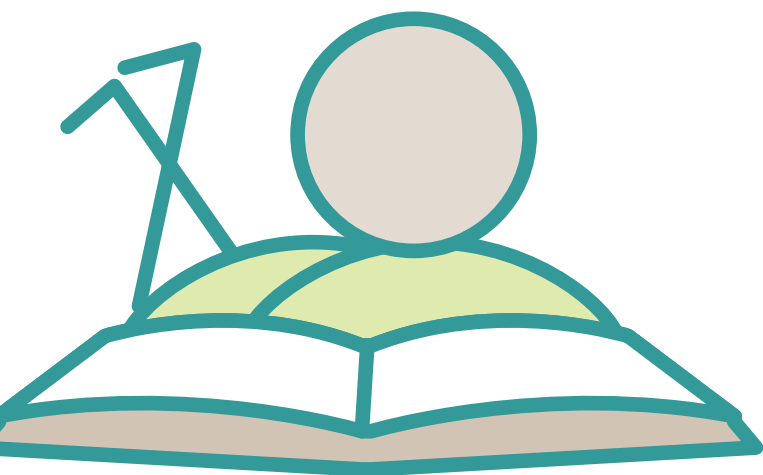
- kuelewa jinsi lugha inavyofanya kazi
- kuelewa kwa nini kusoma ni muhimu
- kukuza ujuzi wa mapema kuelekea kusoma.

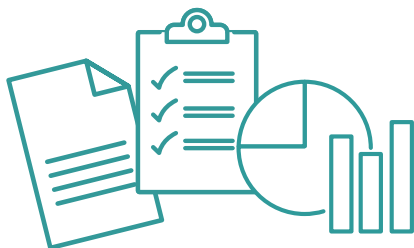
Watoto ambao wanaanza kusoma

Ukiwa na watoto ambao wanaanza kujifunza kusoma, unaweza kuzingatia kuelezea:

- jinsi tunavyoshikilia kitabu
- kwamba kuchapishwa ni sehemu ya kitabu tunachosoma
- kusoma maandishi kutoka kushoto kwenda kulia
- kwamba sentensi zinaundwa kwa maneno na misemo.

Shirikisha mtoto wako katika mazungumzo ya kila siku na shughuli zinazojumuisha kusoma. Kwa mfano, kugawana hadithi, kutumia kichocheo, kutengeneza orodha ya ununuzi au kusoma ishara za barabarani. Shughuli hizi zitasaidia mtoto wako kuelewa jinsi kusoma na kuandika hutumika kwa madhumuni anuwai ya kila siku na kwamba tunasoma maandishi mengine na vitabu.

Watoto ambao wanajua jinsi kuchapa kunavyofanywa

Ikiwa mtoto wako anajua jinsi kuchapisha hufanya kazi, unaweza kuzingatia huduma maalum za kitabu, kama:

- vichwa na vichwa vidogo
- maelezo mafupi
- orodha
- kuelewa michoro au grafu
- saizi ya maandishi na sura

Kusoma kwa sauti ni mhimu

Kusomea mtoto wako ni njia nzuri ya kusaidia maendeleo yao ya kusoma na:

- kuzielezea kwa msamiati mpya
- kuijenga maarifa yao ya masomo anuwai
- kuunda mada ambayo inavutia.

Itawazoeshia pia sauti, maumbo na michakato ya kusoma na kuandika. Inaweza pia kufurahisha - kama sanaa ya utendaji!

Ikiwa unasoma hadithi inayofahamika, mtoto wako anaweza kuungana nawe, kukamilisha mashairi, au kugonga hadi kupiga. Usijali juu ya kusoma hadithi ile ile zaidi ya mara moja. Watoto wanapenda kusikia hadithi tena na tena.

Kushiriki nyimbo na mashairi hutoa fursa nyingine kwao kusikiliza na kuzaliana sauti katika lugha yetu.

Kupata na kuchagua kitu cha kusoma

Hakikisha kuna anuwai ya vifaa vya kusoma kwa mtoto wako nyumbani - vitabu vya hadithi za uongo na ukweli. Duka za shule na vitu vilivyokwisha kutumika zinaweza kuwa mahali pazuri pa kupata vitabu. Unaweza pia kubadilishana vitabu na familia zingine.

Jaribu kuchagua vitabu pamoja na mtoto wako. Kuzungumza juu ya vitabu vitawasaidia kujisikia vizuri na kufahamiana.

Kitabu kipya kinaweza kuwa tiba nzuri au cha sasa.

Kusoma katika lugha yako ya nyumbani

Ikiwa lugha yako ya nyumbani sio Kiingereza, ni muhimu kumsomea mtoto wako kwa lugha yako ya nyumbani. Uzoefu unaonyesha kwamba kutumia lugha yako ya nyumbani itasaidia mtoto wako kujifunza kusoma kwa Kiingereza.

Panga wakati wa kusoma kila siku

Fanya kusoma pamoja wakati maalum mbali na usumbufu kama runinga au simu. Mtoto wako atathamini wakati unaotumika pamoja. Pia ni njia bora ya kuchukua pumziko kutoka wakati wa skrini.

Ikiwa mtoto wako amechoka au anapumzika, kuweka kikao kifupi - takriban dakika 5. Wakati wanahisi kutumika, unaweza kuongeza wakati. Dakika 5 hadi 10 kila siku ni bora kuliko kikao cha dakika 20 kwa wiki.

Kusoma pamoja na mtoto wako

Tumia vitabu kutoka kwa mwalimu wa mtoto wako

Wakati wa kufanya mazoezi ya kusoma nyumbani, tumia vitabu vilivyotolewa na mwalimu wa mtoto wako. Kitabu hicho kitaambatana na herufi, sauti na maneno ambayo yamefundisha kwa mtoto wako

Zungumza kile unachokisoma

Unaposoma na mtoto wako unapozungumza, zungumza juu ya kile ambacho kimetokea hivi sasa na uwaulize wanafikiria nini kinaweza kutokea baadaye.

Unapomaliza kitabu, ongea na uulize maswali juu ya hadithi na picha.

Kuchukua zamu kusoma vitabu vigumu pamoja

Wakati wa kusoma Kitabu kigumu pamoja, chukua zamu. Msomaji wa kujifunza anaweza kusoma sehemu rahisi au kurudia baadhi ya sehemu. Msomaji mwenye uzoefu anaweza kusoma aya au ukurasa.

Wakati ukipata neno jipya, Sitisha kumpa mtoto wako muda wa kufikiria kuhusu neno hilo. Usiruhusu mtoto kubahatisha neno hilo. Ikiwa ni neno mtoto wako hajasikia, sema kwa sauti na uwaulize kulirudia. Kwa njia hii, unaweza kuangalia matamshi yao ya neno.

Mambo ya kukumbuka wakati wa kusoma pamoja

Saidia mtoto wako kwa:

- sema neno zima kwa kutumia sauti za barua (usibahatisha neno)
- mchanganyiko wa sauti katika neno pamoja (kwa mfano h-o-p hop, Sh-e-ll shell, Ch-i-CK-e-n Chicken)
- rudia neno
- soma tena sentensi ili kudumisha maana ya maandishi
- elezea maana ya neno – maneno mengine huwa na maana zaidi ya moja
- kusifu mtoto wako kwa kujaribu, makosa ni sehemu ya kujifunza.

Pamoja na watoto wanaojifunza kusoma, kutumia vigae vya barua ili kuvuta maneno kutoka kwa hadithi unayosoma. Acha mtoto wako ajenge neno na kuKUsomea tena wewe. Jenga sentensi fupi.

Mtoto wako anahitaji kujisikia mafanikio wakati wa kujifunza kusoma. Wape sifa nyingi na faraja.

Kwa kuwapa watoto wetu nafasi nyingi za kufanya mazoezi, tunaweza kuwasaidia wahisi ujasiri, na sio wasiwasi.

Kusoma ni sehemu zote

Unaweza kupata muda wa kufundishana kila mahali katika siku yako.

Baadhi ya njia unazoweza kujumuisha kusoma katika shughuli zako za kila siku:

- kucheza michezo kama vile 'Napeleleza ... kitu ambacho mwanzo fulani'
- kuuliza mtoto wako kusoma mapishi rahisi wakati wewe unapika pamoja
- kufanya puzzles au maneno ya kukatiza pamoja
- kusoma vifaa vya kila siku kama makaratasi ya boksi ya barua, vipeperushi, maandiko, magazeti na mitaa, ishara pamoja
- kucheza michezo ya bodi pamoja, soma sheria au bodi
- kuuliza mtoto wako kuelezea taarifa ulizosoma kwao
- kutoa barua za plastiki, krayoni, penseli, kalamu na karatasi ya kuandikia
- kuhimiza mtoto wako kushika penseli na krayoni.

Fanya muda wa kuingiliana na marafiki na familia

Kushiriki hadithi kwa kutamka na kutumia msamiati mpya huwasaidia watoto kujenga imani yao kwa lugha.

Njia moja wanayoweza kufanya hivyo ni kwa kusoma na marafiki na familia juu ya simu, au kupitia mazungumzo ya video.

Hii ni nafasi nzuri kwao ya kusoma vitabu walivyovizoea, na mazoezi kwa ufasaha. Mtoto wako anaweza kufurahia kufanya hadithi, au kusoma katika sauti ya kufurahia.

Nyenzo za kusoma mtandaoni

Tovuti yetu ya Learning SA (ourlearning.sa.edu.au) ina nyenzo nyingi unazoweza kutumia ili kusaidia kusoma kwa mtoto wako.

Baadhi ya maeneo mazuri ya kuanza ni:

- sehemu ya kabla ya shule ([the prior to school section](#))
- Sehemu ya Kiingereza ya kuanzia darasa la mwanzo hadi mwaka wa 2 ([the English area of the reception to year 2 section](#)).

Government
of South Australia

Department for Education

Kwa habari zaidi tembelea
ourlearning.sa.edu.au